

TỊNH ĐỘ ĐẠI KINH GIẢI DIỄN NGHĨA

Tập 24

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Ngày 28 tháng 04 năm 2010

Địa điểm: Hiệp hội giáo dục Phật-đà Hồng Kông

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chư vị pháp sư, chư vị đồng học, xin mời ngồi. Mời xem Đại Thừa Vô Lượng Thọ Kinh Giải, trang thứ hai mươi bốn, dòng thứ tư, chúng ta xem từ câu đầu tiên:

“Tùy thuận môn Bồ-đề là Bồ-tát xa lìa ba pháp trái nghịch Bồ-đề này, liền đắc ba pháp tùy thuận môn Bồ-đề”. Phía trước câu này sót một chữ, là chữ “thứ hai”, vì trong đoạn đầu ở trước nói “trước hết cần phải lìa ba pháp trái nghịch môn Bồ-đề”, tôi đã giảng xong. Ở đây sẽ giảng về “tùy thuận môn Bồ-đề”, tùy thuận môn Bồ-đề cũng có ba điều, tiếp theo nói: *“Những gì là ba? Một là tâm thanh tịnh không nhiễm, chẳng cầu an lạc cho chính mình. Bồ-đề là chón thanh tịnh không nhiễm, nếu cầu an lạc cho chính mình thì trái nghịch môn Bồ-đề. Do vậy, tâm thanh tịnh không nhiễm là tùy thuận môn Bồ-đề”*. Đề mục của đoạn lớn này là tông thú của kinh này, nếu nói theo hiện nay thì chính là nguyên tắc chỉ đạo tối cao trong việc y theo bộ kinh này mà tu học. Nguyên tắc chỉ đạo này, phần tổng kết đã được nói trước đó: “phát tâm Bồ-đề, nhất hướng chuyên niệm”, đây là nguyên tắc chỉ đạo tu hành tối cao trong Tịnh tông. Ở đây nói chi tiết cho chúng ta, làm thế nào đạt được tâm thanh tịnh? Đặc biệt là tựa đề của bộ kinh này, nửa phần sau nói “thanh tịnh, bình đẳng, giác”, nêu ra cương lĩnh tu hành. Có tông, chính là tông chỉ của bộ kinh này, tông chỉ tu học; thú là quả, ta tu theo phương pháp này thì tương lai được quả báo ra sao, quả chính là nửa phần trước của nhan đề kinh. Bạn đạt được điều gì? Đạt được “Đại thừa vô lượng thọ trang nghiêm”, bạn xem quả báo này thù thắng biết bao! Trong kinh Hoa Nghiêm, Thích-ca Mâu-ni Phật đã nói “hết thảy chúng sanh đều có trí tuệ và đức tướng của Như Lai”, ai nấy đều có, đó là thứ sẵn có, cho nên trong giáo pháp Đại thừa, Phật thường nói “hết thảy chúng sanh vốn là Phật”.

Nhất định phải hiểu rõ ý nghĩa của chữ Phật, đó chẳng phải là mê tín. Phật là tiếng Ấn Độ, người Ấn Độ gọi là Phật, người Trung Quốc gọi là thánh nhân. Cho nên Phật và thánh nhân cùng một ý nghĩa. Chữ thánh của Trung Quốc nên giảng như thế nào? Thánh là thông đạt sáng tỏ chân tướng của vũ trụ nhân sinh, đây gọi là thánh;

chữ Phật trong tiếng Ấn Độ nghĩa là giác, cũng là hoàn toàn giác ngộ hiểu rõ chân tướng của vũ trụ nhân sinh, đúng là cùng một ý nghĩa. Phật giáo truyền tới Trung Quốc, chữ này được dịch âm, nói thật ra là có thể dùng chữ thánh của Trung Quốc để phiên dịch, có những đoạn trong Phật pháp, gọi Phật là Đại thánh, điều này rất hợp với khẩu vị của người Trung Quốc, Đại thánh Thích-ca Mâu-ni. Vì thế bạn hiểu rõ văn tự thì sẽ chẳng nói Phật giáo là mê tín. Bạn không hiểu ý nghĩa, nên cho Phật là thần, Bồ-tát là thần, La-hán là thần, hoàn toàn sai lầm. Trong Phật giáo thì Phật, Bồ-tát, A-la-hán là những danh xưng học vị, Phật là cao nhất, người Trung Quốc gọi Phật là thánh nhân, thấp hơn thánh nhân một cấp là hiền nhân, thấp hơn nữa là quân tử; trong Phật pháp cũng có ba cấp bậc, cao nhất là Phật-đà, thứ hai là Bồ-tát, thấp hơn nữa là A-la-hán, phải hiểu đây là ba danh xưng học vị.

Mục tiêu cuối cùng trong giáo học của đức Phật là dạy chúng ta trở về tự tánh, vì sao vậy? Tự tánh là viên mãn. Tổ tiên nói với chúng ta bản tánh vốn thiện, Phật gọi là tự tánh, còn gọi là bản tánh. Hai câu đầu trong Tam Tự Kinh là “người ban đầu, tánh vốn thiện”, bạn làm thế nào để trở về vốn thiện thì sẽ đạt được mục đích của sự giáo học này. Vì sao không thấy được vốn thiện? Vì tập tánh của bạn bất thiện, Tam Tự Kinh nói rất rõ ràng: “tánh gần nhau, tập xa nhau”. Tánh của mọi người đều như nhau, đều là chí thiện, thiện này không phải là thiện trong thiện ác, phải hiểu rõ điều này, thiện ở đây là danh từ khen ngợi, nó quá hoàn mỹ, không có mảy may khiếm khuyết nào. Trong tự tánh có vô lượng trí tuệ, vô lượng đức năng, vô lượng tướng hảo, ngày nay chúng ta gọi tướng hảo là phước báo, chính bạn vốn có hết thảy, vì sao mất đi? Hiện nay trên thế gian này, chúng ta thấy được trí tuệ không bình đẳng, đức hạnh cũng không bình đẳng, phước báo cũng không bình đẳng, do nguyên nhân nào? Do nghiệp chướng của bạn dày mỏng khác nhau. Nghiệp chướng dày thì thông minh trí tuệ liền ít, nghiệp chướng mỏng thì thông minh trí tuệ hơn một chút. Do vậy, trí tuệ và đức tướng vốn đều như nhau, nhưng vì phiền não có dày mỏng, cạn sâu khác nhau, cho nên hiển lộ ra không giống nhau.

Giáo học của Phật-đà không có gì khác, chính là dạy chúng ta xa lìa tập khí phiền não, buông xuống, thấy đều buông xuống thì bạn thành Phật, bạn sẽ hoàn toàn khôi phục. Tập khí phiền não vô lượng vô biên, Thích-ca Mâu-ni Phật quy nạp chúng thành ba loại lớn để dễ nói, dễ giảng hơn khi dạy học. Mỗi loại đều vô lượng vô biên, không tính đếm được. Loại thứ nhất gọi là vô minh phiền não, kinh Hoa Nghiêm gọi loại này là vọng tưởng, trong giáo pháp Đại thừa gọi nó là vô minh phiền não; đây là

một loại. Loại thứ hai là trần sa phiền não, trần sa là thí dụ các phiền não ấy nhiều như cát bụi, trong kinh Hoa Nghiêm gọi chúng là phân biệt, cho nên phân biệt là phiền não, trần sa phiền não. Loại lớn thứ ba gọi là kiến tư phiền não, kiến là kiến giải của bạn sai lầm, tư là tư tưởng, bạn đã nghĩ sai, nghĩ sai chân tướng sự thật rồi, thấy sai rồi, điều này gọi là kiến tư phiền não. Kinh Hoa Nghiêm gọi loại này là chấp trước, chấp trước là kiến tư phiền não. Bạn có thể buông xuống chấp trước thì chúng quả A-la-hán, được gọi là A-la-hán, đã lấy được học vị thứ nhất, không còn chấp trước hết thấy pháp thế gian và xuất thế gian. Nếu tiến thêm bước nữa, không những không chấp trước, mà phân biệt cũng không có thì bạn là Bồ-tát, đạt được học vị thứ hai. Học vị cao nhất là sáu căn đối với cảnh giới sáu trần phải không khởi tâm, không động niệm, đây là không có vô minh phiền não; vô minh phiền não là khởi tâm động niệm, nếu không khởi tâm, không động niệm thì bạn thành Phật, đạt được học vị cao nhất, đây là ba danh xưng học vị.

Cho nên các đồng học nhất định phải biết, hiện nay Phật giáo biến thành tôn giáo, chúng ta đều là tội nhân của Thích-ca Mâu-ni Phật, vì sao 2.500 năm sau khi ngài nhập diệt, giáo học lại biến thành tôn giáo? Chúng ta phải biết, chúng ta đã không làm tròn trách nhiệm. Khi còn tại thế, Thích-ca Mâu-ni Phật không dính líu gì đến tôn giáo, 19 tuổi ngài ra ngoài cầu học, tham học, 30 tuổi khai ngộ. Khổng lão phu tử cũng thế, 15 tuổi dốc chí học hành, 30 tuổi vững vàng. Thánh nhân phương Đông và phương Tây có rất nhiều chỗ tương đồng. Nhưng sau khi khai ngộ thì Thế Tôn liền theo sự nghiệp giáo dục, suốt đời làm công tác này. Thân hành ngôn giáo, ngài thật sự làm được, làm được toàn bộ những điều ngài đã giảng. Nếu không làm được thì ngài không nói; hễ nói ra thì đều thật sự làm được, ngài làm gương tốt cho mọi người chúng ta. Dạy học bao lâu? Ngài dạy cả đời, 79 tuổi viên tịch. Thế nên trong kinh giáo thường thấy ghi: “Giảng kinh hơn 300 hội, thuyết pháp 49 năm”. Bắt đầu từ 30 tuổi cho đến 79 tuổi, sống một ngày thì dạy một ngày, hoan hỷ không mệt mỏi. Nói theo hiện nay, ngài là mang thân phận gì? Giáo dục đa nguyên văn hóa, có thể gọi là đa nguyên, vì ngài không phân biệt quốc gia, không phân biệt tín ngưỡng tôn giáo, cũng không phân chia dân tộc, ngài là nhà giáo dục xã hội đa nguyên văn hóa, đây là thân phận thật sự của ngài. Bản thân ngài thì sao? Bản thân ngài là người tình nguyện thực hiện công tác giáo dục xã hội đa nguyên văn hóa, ngài không thu học phí, cuộc sống rất đơn giản, ăn một bữa giữa ngày, ngủ một đêm dưới cây, ăn cơm từ đâu? Khất thực, đúng là “một bát cơm ngàn nhà”, lời này là sự thật, không phải giả. Bạn mở kinh điển ra xem, bạn sẽ thấy được, các đệ tử thường đi theo Phật,

tức là những người thường theo ngài không rời, đức Phật đến đâu thì họ theo đến đó, 1.255 người, mỗi người đều ra ngoài khát thực, tức là hơn 1.200 cái bát, khát thực không phải là ta xin được về thì ta ăn, không phải vậy, khi trở về là đem cơm hòa vào nhau, trộn chung lại, sau đó chia ra ăn. Do vậy, cơm trong bát của mỗi người đều là xin về từ ngàn nhà, đây là chủ nghĩa cộng sản đích thực. Chúng ta hiểu rõ chân tướng sự thật này, khiến Phật giáo trở thành tôn giáo là do học trò đòi sau chúng ta đại bất hiếu, vì sao để Phật giáo thành ra nông nổi này? Thật sự là học trò của Phật thì phải khôi phục lại diện mạo vốn có của Phật, diện mạo vốn có là giáo học.

Phật giáo truyền tới Trung Quốc là do hai vị đại đức Ma-đăng và Trúc Pháp Lan đến Trung Quốc, lúc đó Hán Minh Đế bái họ làm thầy, cho nên họ trở thành quốc sư. Họ vốn đều là khát thực, đều ngủ một đêm dưới cây, hiện nay đã làm thầy của hoàng thượng; ở Trung Quốc, nếu thầy của hoàng thượng ra ngoài khát thực, ngủ một đêm dưới cây thì người ta sẽ mắng hoàng đế chết mất! Ngài làm hoàng đế kiêu gì, sao có thể để thầy của ngài sống như vậy được? Thế nên sau khi đến Trung Quốc, họ đã bỏ truyền thống xưa, bạn xem đó là hằng thuận chúng sanh, tùy thuận tập quán của người Trung Quốc. Hoàng thượng cũng xây cung điện cho họ, xây tự cho họ, tự là gì? Quý vị phải biết, tự là cơ cấu làm việc của chính phủ, là cấp đơn vị do hoàng đế trực tiếp quản lý, gọi là tự. Bạn tới thăm Cố Cung, trong Cố Cung có rất nhiều tự, như Hồng Lô tự, Thái Thường tự, đó đều là cấp đơn vị dưới hoàng đế, do hoàng đế trực tiếp quản lý, gọi là tự. Có chín tự, trưởng quan của tự gọi là khanh, tam công cửu khanh; tam công là cố vấn của hoàng đế, địa vị rất cao, cửu khanh là thủ trưởng cấp đơn vị dưới họ. Đơn vị dưới tể tướng gọi là bộ, thủ trưởng của bộ đó gọi là thượng thư, thượng thư là bộ trưởng, thị lang là thứ trưởng. Do vậy, cấp cơ cấu của hoàng đế thì cao hơn tể tướng một bậc, cấp dưới của tể tướng gọi là thượng thư, người đứng đầu chín tự gọi là khanh, tam công cửu khanh. Cơ cấu làm việc của Phật giáo cũng gọi là tự, do hoàng đế trực tiếp nắm giữ, cho nên Trung Quốc vào thời ấy trở thành có hai bộ giáo dục, bộ giáo dục dưới quyền tể tướng là bộ Lễ, sắp theo thứ tự thì bộ Lễ đứng đầu, đây là quy chế do tổ tiên Trung Quốc truyền lại. Bất luận là gia đình hay quốc gia, đều đặt giáo dục lên hàng đầu, “dựng nước quản dân, dạy học làm đầu”, bạn thành lập một chính quyền, vua là người lãnh đạo, lãnh đạo nhân dân, xem điều gì là bậc nhất? Giáo dục là bậc nhất, vì thế bộ Lễ là bộ thứ nhất. Khi tể tướng có việc không thể coi sóc chính sự, thượng thư bộ Lễ sẽ thay mặt, bạn xem địa vị của ông ấy rất cao! Nhìn vào chế độ xưa của Trung Quốc, bất luận là gia đình hay quốc gia, đều xếp giáo dục lên hàng đầu; nói cách khác, hết thầy đều nhằm phục vụ

cho giáo dục. Do vậy, đất nước này mấy ngàn năm qua thịnh trị an ổn, đạo lý là ở chỗ này.

Dạy những gì? Giáo dục cắm rễ, giáo dục nền tảng từ lúc lên ba, trẻ nhỏ từ lúc sanh ra cho đến ba tuổi được giáo dục cắm rễ, là do mẹ dạy. Mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, dạy những gì? Đệ Tử Quy mà hiện nay tôi nói với mọi người, Đệ Tử Quy không phải là để dạy cho trẻ nhỏ đọc, mà là cha mẹ làm gương cho con thấy. Trẻ nhỏ vừa sanh ra, mở mắt là nó có thể thấy, tai nó có thể nghe, nó đã và đang học tập. Bạn xem từ lúc sanh ra cho đến ba tuổi, nó học một ngàn ngày. Trong một ngàn ngày này, trong giáo dục trước đây, điều được hết sức coi trọng là hết thầy những thứ phản diện đều không được để cho trẻ nhìn thấy, không được để cho trẻ nghe thấy, không được để cho chúng tiếp xúc, hết thầy những gì chúng tiếp xúc đều là những việc đúng đắn. Cha mẹ ở trước mặt con đều nho nhã lễ độ, chúng đang học tập. Do vậy, ngôn ngữ xưa của Trung Quốc có câu: “Nhìn ba tuổi thấy tám mươi”, ý nói từ ba tuổi đã vun bồi căn bản thì tám mươi tuổi sẽ không biến đổi, sự giáo dục này rễ sâu gốc chắc. Trong sách Đại Học nói “cách vật, trí tri, thành ý, chánh tâm”, bồi dưỡng từ khi nào? Bồi dưỡng trong ba năm, tức một ngàn ngày này, vậy thì nền tảng ấy tốt biết bao! Sau này chúng đi học, thầy giáo là sự tiếp tục của gia giáo, tiếp nối gia giáo. Thầy giáo phải làm ra tám gương cho học trò thấy, thầy thay thế cho phụ huynh, phụ huynh làm như thế, thầy giáo cũng làm như thế, lòng tin của trẻ được thiết lập vững vàng. Cho nên, giáo dục của Trung Quốc trước đây đã dạy thành công như thế đó.

Kiểu giáo dục ấy đến khi nào thì không còn nữa? Sau khi Dân Quốc thành lập, quan niệm giáo dục ấy còn được kéo dài 20 năm, sau năm Dân Quốc thứ hai mươi (1931) thì không còn nữa. Sau thời chiến tranh Trung Nhật thì toàn bộ bị diệt mất, sau tám năm kháng chiến thì hoàn toàn không còn nữa. Cho nên tôi thường nói: chúng ta và người Nhật Bản đánh nhau tám năm, người bị tử thương, tổn thất sanh mạng và tài sản là chuyện nhỏ, không đáng kể; tổn thất lớn nhất là gia đình truyền thống và gia giáo truyền thống đã bị mất hết, tổn thất này quá lớn. Đối với tổn thất này, nếu chúng ta không có tâm cảnh giác cao độ để nhanh chóng khôi phục nó thì dân tộc ta sẽ bị diệt vong. Trong bốn nền văn minh lớn trên thế giới, ba nền văn minh kia đã biến mất, chỉ còn lại Trung Quốc. Nếu Trung Quốc vứt bỏ truyền thống này thì nền văn minh xưa của Trung Quốc cũng sẽ tiêu mất. Tôi tin rằng chưa đến 30 năm thì Trung Quốc sẽ không còn gì hết. Nền giáo dục ấy mất đi là chuyện đáng

buồn của nhân loại trên toàn thế giới, không chỉ Trung Quốc bị tổn thất, mà cả thế giới đều bị tổn thất. Thập niên 70, ông Toynbee thường nói, ông là nhà sử học người Anh, ông nói: “Giải quyết vấn đề xã hội trong thế kỷ 21, chỉ có học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa”. Điều này do người khác nói, không phải do tôi nói, nói thật sự có lý. Ngày nay, chúng ta làm thế nào để khôi phục nền giáo dục của Phật-đà? Phật giáo là giáo dục, không phải tôn giáo; làm thế nào để khôi phục giáo dục nhà Nho và nhà Đạo của truyền thống Trung Quốc? Truyền thống Trung Quốc chắc chắn không rời Nho Thích Đạo. Nho Thích Đạo trên hình thức thì có, nhưng trên thực tế không còn thấy nữa, người học Nho cũng học Đạo và học Phật, người học Phật cũng học Nho và học Đạo, môn nào cũng đều thông, thứ gì cũng đều hiểu. Đây là nhận thức căn bản đối với văn hóa truyền thống mà chúng ta phải hiểu rõ ràng sáng tỏ.

Hiện nay muốn khôi phục, không cần phải dựng chùa miếu, đó là cách làm trong thời đại đế vương trước kia, không cần tạo dựng hình thức ấy. Những chùa miếu ấy hiện nay là di tích, là nơi tham quan du lịch, hồi tưởng lịch sử, là chuyện tốt, nhưng không thể dạy học. Hiện nay cần phải xây dựng trường học. Năm xưa tôi thường gặp cụ Triệu Phác Sơ¹, hầu như mỗi năm tôi đều về thăm cụ. Tôi kiến nghị với cụ, hiện nay giao thông thuận tiện, truyền thông phát triển, Phật giáo Trung Quốc là mười tông phái, mười tông phái đều khôi phục, mỗi tông phái thành lập một đạo tràng, giống như thị trấn đại học ở nước ngoài, tìm một nơi tốt để xây dựng, thành lập thị trấn đại học, chia thành hai bộ phận: một bộ phận là giải môn, bộ phận kia là hành môn. Lão cư sĩ Hạ Liên Cư đã từng đề nghị một tên gọi, đề nghị ấy hết sức hay. Bộ phận tu hành gọi là học hội, chúng ta là Tịnh độ tông thì là Tịnh tông học hội, đây là bộ phận tu hành, còn bộ phận nghiên cứu lý luận và kinh điển được gọi là Tịnh tông học viện; Thiên Thai tông thì có Thiên Thai học hội và Thiên Thai học viện, đây là danh xưng được hiện đại hóa, mọi người vừa nhìn liền hiểu, như vậy là đúng rồi. Hoa Nghiêm học viện, Hoa Nghiêm học hội, tên gọi ấy khiến người ta không mê hoặc chút nào, đề nghị này hết sức hay. Nếu chúng ta thật sự hiểu, thật sự làm, như

---

¹ Triệu Phác Sơ (1907-2000) là một nhân vật đặc biệt của Trung Quốc, ông là một nhà hoạt động xã hội, lãnh tụ tôn giáo, thi nhân, chuyên gia thư pháp, đồng thời là một cư sĩ Phật giáo hữu danh. Ông quê ở huyện Thái Hồ, tỉnh An Huy, từng đảm nhiệm chức vụ hội trưởng hội Phật giáo Trung Quốc, kiêm chủ tịch hội Nhà văn Trung Quốc, hội trưởng danh dự của hội Hồng thập tự Trung Quốc.

vậy mới có thể phục hưng văn hóa truyền thống Trung Quốc, tối thiểu Trung Quốc sẽ xuất hiện một ngàn năm hưng thịnh, ngàn năm thịnh vượng, trị an lâu dài. Trung Quốc hưng thịnh, nhất định sẽ hướng thế giới đến an định hòa bình, bạn nói xem chuyện này vĩ đại biết bao, ý nghĩa biết bao!

Vào thời mạt pháp, trong giáo pháp Đại thừa, kinh Vô Lượng Thọ thù thắng không gì bằng. Vừa rồi chúng tôi giảng nhan đề kinh, bạn thấy tâm thanh tịnh, quả báo đạt được từ tâm thanh tịnh, tâm thanh tịnh là nhân, quả là trang nghiêm, trang nghiêm là tốt đẹp; tâm bình đẳng là định, là tam-muội, quả báo là vô lượng thọ, đó là đức; sau đó là giác, giác thì không mê, quả báo là Đại thừa, Đại thừa là trí tuệ, trong kinh Hoa Nghiêm nói là đức tướng bát-nhã vốn có của tự tánh. Đức là vô lượng thọ, tướng là trang nghiêm, trí tuệ bát-nhã là Đại thừa, đều để trong nhan đề kinh, tu nhân chứng quả, đây chính là tông thú của kinh này. Hiện nay điều đầu tiên nói với chúng ta, không nhiệm chính là tâm thanh tịnh. Nhiệm là ô nhiễm, hiện nay tâm chúng ta không thanh tịnh, vì sao? Có chấp trước, có phân biệt, còn gì nữa? Nói không hết. Nói đơn giản thì chấp trước thân này là ta, đây chính là ô nhiễm. Bạn còn có thân kiến, đây là cửa ải đầu tiên, chấp trước thân là ta, đức Phật nói thân này không phải là ta. Thân là gì? Thân là cái của ta, cái mà ta sở hữu. Giống như y phục, y phục là cái mà ta sở hữu, không phải là ta, điều này mọi người dễ hiểu. Quần áo dơ rồi thì thay bộ khác. Cùng một đạo lý, thân không phải là ta, thân là cái mà ta sở hữu, sử dụng mấy chục năm, giống như cỗ máy, dùng lâu rồi, không còn sử dụng tốt nữa thì đổi cái mới, đổi lấy một thân thể mới, như vậy là đúng.

Người thật sự có công phu, hiện nay nhà khoa học nói với chúng ta, tế bào của con người, tế bào trong thân thể, cứ bảy năm là một chu kỳ, mỗi ngày chúng đều thay đổi. Sau bảy năm, những tế bào cũ đều không còn, đổi mới toàn bộ. Chúng ta muốn hỏi, vì sao nó càng đổi càng tệ vậy? Lão hóa chẳng phải là tệ đi đó sao? Càng đổi càng không sáng suốt, vì sao không đổi thành cỗ máy mới? Nếu đổi thành cỗ máy mới thì bạn sẽ trường sinh bất lão, vì sao lại càng đổi càng tệ? Bạn suy nghĩ đạo lý này thì sẽ hiểu, lúc nhỏ ngây thơ, từ mười tuổi đến hai mươi tuổi, từ bảy tuổi tới mười bốn tuổi, hai mươi một tuổi, khi thay đổi gần như đều là đổi thành mới, song không có gì khác biệt, chân thật là tốt. Sau hai mươi tuổi thì bảy năm sau không bằng bảy năm trước đó, vì sao vậy? Vì khởi lên tự tư tự lợi, khởi vọng niệm, chạy theo dục vọng, tham sân si mạn, thôi rồi, càng đổi càng tệ; càng về già thì càng chấp trước nghiêm trọng, càng kém hơn nữa, đạo lý là như vậy. Quá trình trao đổi chất của tế

bào trên thân thể, nghe theo ai vậy? Nghe theo ý niệm của chúng ta. Do vậy, nếu bạn thật sự được tâm thanh tịnh thì sự thay đổi ấy hoàn toàn tốt đẹp. Cũng có nghĩa là bạn không có tướng già yếu. Nếu bạn được tâm bình đẳng thì khi thay đổi sẽ gần giống như đổi mới. Chúng ta nói: “Bồ-tát, mỗi năm đều mười tám”. Bồ-tát thay đổi thân tướng, vì các ngài có tâm bình đẳng, các ngài không những thanh tịnh, mà còn đạt đến bình đẳng, thanh tịnh là tâm của A-la-hán, bình đẳng là tâm Bồ-tát, giác là đại triệt đại ngộ, minh tâm kiến tánh, đó là tâm Phật; cho nên thanh tịnh, bình đẳng, giác là ba giai đoạn, các ngài hiểu được. Phàm phu chúng ta lo được lo mất, tham lam không chán, nên càng đổi càng tệ, năm sáu chục tuổi đã suy rồi, đây là do hoàn toàn không hiểu chân tướng sự thật nên mới sinh ra hậu quả như vậy.

Bạn xem Bồ-tát dạy chúng ta, chúng ta tu Tịnh độ, mục tiêu cuối cùng là cầu sanh thế giới Tây Phương Cực Lạc. Cầu sanh về thế giới Cực Lạc, điều kiện quan trọng đầu tiên, quý vị phải ghi nhớ, trong kinh thường nói “tâm tịnh ắt cõi Phật tịnh”. Tâm của bạn không thanh tịnh, bạn cả ngày từ sáng đến tối niệm A-di-đà Phật, mỗi ngày niệm mấy trăm ngàn tiếng, chưa chắc có thể vãng sanh, vì sao vậy? Tâm không thanh tịnh. Đến thế giới Cực Lạc để làm gì? Hưởng thụ! Thế giới Cực Lạc quá tốt, ta đến đó hưởng phước, ý niệm này thì không thể vãng sanh, quan niệm này hoàn toàn trái nghịch với thế giới Cực Lạc. Phải biết rằng thế giới Cực Lạc là trường học, bạn không thể coi trường học là nhà mình, vào trường rồi thì không muốn rời khỏi, như vậy không được. Sau khi bạn tốt nghiệp, nhất định phải rời khỏi, nơi ấy là nơi bồi dưỡng huấn luyện bạn thành Phật, bạn là đến đó học. Sau khi thành Phật thì phải rời khỏi. Rời khỏi rồi đến đâu? Đến mười phương thế giới giáo hóa chúng sanh, chẳng thể quyến luyến nơi ấy mãi. Nếu bạn có mục đích như vậy thì không những A-di-đà Phật sẽ không tiếp dẫn bạn, mà cư dân ở thế giới Cực Lạc cũng phản đối bạn, làm sao bạn đến đó được? Do vậy, điều kiện đầu tiên là tâm thanh tịnh không nhiễm.

Nhiều năm qua, tôi thường khuyên mọi người, chúng ta học Phật điều đầu tiên là học thanh tịnh. Tôi nêu ra mười sáu chữ: buông xuống tự tư tự lợi, buông xuống danh văn lợi dưỡng, buông xuống ngũ dục lục trần, buông xuống tham sân si mạn, thật sự làm được mười sáu chữ này thì đã vào cửa hay chưa? Thưa quý vị, chưa vào cửa. Tôi nói rất rõ ràng, đừng hiểu lầm lời tôi nói, song tôi đã dẫn bạn đến cửa ngõ, đưa tới cửa ngõ rồi. Vào cửa thì sao? Thì phải dùng điều kiện trong kinh Phật, tức là phải buông xuống thân kiến. Thân này thật sự không phải là ta, đừng vì thân này tạo

nghiệp nữa, như vậy là đúng. Bạn mới có thể hằng thuận chúng sanh, tùy hỷ công đức, quyết định không vì thân này nữa, buông xả thân đi. Điều thứ hai là phải buông xuống biên kiến, nói đơn giản thì biên kiến chính là đối lập, không còn đối lập với người khác nữa, họ đối lập với ta, nhưng ta không đối lập với họ. Biên là hai bên, không những không đối lập với hết thầy người, mà với hết thầy động thực vật cũng không đối lập, với núi sông đất đai cũng không đối lập, đối với hiện tượng tự nhiên cũng không đối lập, không có ý niệm đối lập. Quý vị phải hiểu được, buông xuống ý niệm đối lập thì là cảnh giới gì? Tận hư không khắp pháp giới và chính mình là một thể, là một thể thì không đối lập, đối lập thì không phải là một thể. Trong đối lập sanh phiền não, căn nguyên của tất cả mọi phiền não từ đây mà sanh ra, cho nên phải buông nó xuống. Còn phải buông xuống thành kiến, người Trung Quốc hay nói “người nào đó có thành kiến rất sâu”. Phật pháp chia thành kiến thành hai loại lớn: một là thành kiến nơi nhân, hai là thành kiến nơi quả. Nếu không có thành kiến, con người đạt đến mức không có thành kiến, sẽ đối nhân xử thế tiếp vật thuận buồm xuôi gió, vì sao vậy? Bản thân không có ý nghĩ gì, người khác đều tốt, nhưng bạn có trí tuệ, bạn có thể phán đoán. Người khác nêu ra điều gì tốt đẹp, bạn nhất định phục tùng, nhất định tùy thuận; người khác nêu ra điều gì bất thiện, bạn có thể khuyên nhủ họ, nếu nhận thấy khuyên họ mà họ không thể lý giải, không thể tiếp nhận thì cười cho qua. Cố hết sức tránh né hậu quả, tức hậu quả của việc bất thiện ấy, như vậy là đúng, vĩnh viễn là vui vẻ. Đó mới thật sự gọi là vào cửa, vào cửa Phật.

Vào cửa Phật, trong Tiểu thừa là chứng quả Tu-đà-hoàn, Sơ quả của Tiểu thừa. Trong Đại thừa, như kinh Hoa Nghiêm nói là địa vị Sơ tín trong hàng Bồ-tát Thập tín của Viên giáo, Thập tín là tiểu học, bạn đã vào học lớp một tiểu học. Tôi nói mười sáu chữ để dẫn bạn đến cửa lớp một, bạn phải dùng tiêu chuẩn của Phật thì sẽ vào được lớp. Hễ vào rồi, tuy rất thấp, địa vị rất thấp, nhưng bạn cũng rất cừ khôi, được gọi là thánh nhân, là tiểu thánh, một vị thánh nhỏ. Tuy là thánh nhân nhỏ, chưa thoát khỏi lục đạo luân hồi, nhưng chắc chắn không đọa ba đường ác, bạn được bảo đảm, bảy lần qua lại cõi trời và nhân gian thì chắc chắn chứng A-la-hán, cũng có nghĩa là địa vị của bạn ngày càng được nâng cao, sẽ không thoái chuyển. Trong ba loại bất thoái, bạn chứng được Vị bất thoái, mỗi ngày đều tiến bộ, bạn là một Bồ-tát nhỏ. Phật nói rất hay trong kinh Kim Cang, Phật-đà căn dặn hàng đại Bồ-tát phải thường quan tâm tới tiểu Bồ-tát, tiểu Bồ-tát định lực không đủ, có khi vẫn phạm lỗi, cho nên đại Bồ-tát thường để ý tới bạn. Đầu tiên là nhất định không câu an lạc cho chính

mình, nơi nào có tai nạn, bạn không được tránh né, mà nhanh chóng tới đó, tận tâm tận lực giúp đỡ họ.

Ngày nay, trên địa cầu này có tai nạn, đức Phật dùng phương pháp gì để giúp họ? Dạy học. Phải biết rằng giảng kinh dạy học là phương pháp mầu nhiệm để hóa giải tai nạn, bạn phải dạy họ, bổn tánh họ vốn thiện, bạn phải hiểu đạo lý này, bất thiện là tập tánh. Giảng rõ ràng sáng tỏ rồi, họ sẽ bỏ đi bất thiện, tìm lại vốn thiện, vậy thì thành công, đạt được mục đích giáo dục rồi. Con người dẫu xấu xa đến đâu, người tạo ngũ nghịch thập ác vẫn có vốn thiện, chỉ là nhất thời hồ đồ làm sai, bạn phải tha thứ cho họ, khéo dạy dỗ họ, dạy họ quay đầu; bạn không được bỏ mặc họ, bỏ mặc họ tức là bạn đã giáo dục thất bại.

Ở nước ngoài, tôi không muốn dạy học trong trường, tôi rất thích trò chuyện với những giáo sư lâu năm, mở những buổi tọa đàm với họ. Tôi nói với họ, Trung Quốc xưa coi trọng giáo dục nhất, người Trung Quốc có trí tuệ, có phương tiện khéo léo trong giáo dục, có thành tựu về giáo dục, trên thế giới quả thật rất ít ai có thể sánh với Trung Quốc về điều này. Điều đầu tiên trong giáo dục của Trung Quốc là khẳng định tánh người vốn thiện, dạy học không có gì khác ngoài việc làm cho người ấy từ tập tánh trở về bổn tánh. Nếu nói “học sinh này quá hư, không thể dạy được, phải khai trừ nó”, tức là bạn đã dạy học thất bại rồi. Bạn phải biến học sinh hư thành học sinh giỏi thì bạn mới giáo dục thành công. Nếu không thể dạy, khai trừ nó, vậy học sinh không có lỗi, mà chính bạn có lỗi, bạn không có năng lực, bạn không có đức hạnh, bạn không thể cảm hóa học sinh, đây là bạn thất bại, không phải học sinh, học sinh không có lỗi. Trong các buổi tọa đàm, tôi thường nói với các giáo sư về chuyện này, họ nghe xong, cũng gật đầu, cũng cảm thấy tôi nói rất có lý. Những điều này không phải do tôi nói, mà do cổ thánh tiên hiền đã nói. Dạy không được thì phải xét lại bản thân. Cổ nhân Trung Quốc nói “làm việc không thành, quay lại xét mình”, bạn mới có thể giải quyết vấn đề. Nếu bạn đem trách nhiệm đổ lên người khác thì sai rồi, hoàn toàn sai. Trung Quốc từ xưa tới nay giáo dục thành công, không có gì khác, chỉ là hai câu nói ấy. Cha mẹ dạy con cái không tốt, không phải do con cái không tốt, mà do chính mình không trọn hết trách nhiệm, không dạy tốt. Thầy dạy học trò, dạy không tốt, khi đó thầy phản tỉnh: không phải là lỗi của học trò. Do vậy, tu dưỡng đức hạnh của chính mình, nâng cao cảnh giới của chính mình thì tự nhiên có thể cảm hóa thế hệ kế tiếp.

Trung Quốc mấy ngàn năm trị an lâu dài là nhờ vào gia đình. Vì thế, chỗ tuyệt vời của dân tộc Trung Quốc: một là biết giáo dục, hai là gia đình. Gia đình là sao? Thực hiện giáo dục triệt để. Gia đình ở Trung Quốc là đại gia đình, trước thời kháng chiến, chúng tôi sống ở nông thôn, sống trong đại gia đình, thôn này là thôn Vương, tức là gia đình họ Vương, là người một nhà. Kia là thôn Uyển, thôn Uyển là một nhà, đều là thân thích của chúng ta, anh em mười mấy người không sống riêng. Người trong một nhà nếu hơn hai trăm người, vậy nhà ấy đã suy, khi hưng vượng thì có hơn ba trăm người. Cho nên gia đình có gia đạo, có gia quy. Đệ Tử Quy là quy củ chung trong gia quy, nhất định phải tuân thủ. Ngoài điều này ra, sở học của mỗi gia đình khác nhau, sự nghiệp kinh doanh của họ cũng khác nhau, họ còn có quy củ riêng, đều nằm trong gia phả. Trị gia có quy củ, giống như chính phủ, có chế độ, có pháp luật, không được trái nghịch. Cho nên từ bé, phải dạy trẻ nhỏ đại công vô tư, nếu có tâm ích kỷ thì gia đình lớn này sẽ bị nó phá hoại, nhà tan người mất. Từ nhỏ không có tâm ích kỷ, bạn sống trên thế gian này vì điều gì? Vì gia đình, về vang tổ tiên, rạng rỡ dòng họ, cả đời họ có mục tiêu. Bạn xem chúng ta hiện nay, rất nhiều học sinh nhỏ tuổi tự sát, vì sao vậy? Chúng không biết sống để làm gì! Không có phương hướng, không có mục tiêu, đời sống tinh thần khổ sở biết bao! Trước đây bất luận theo đuổi nghề nghiệp nào, bất luận tới nơi nào, gia đình luôn là hậu thuẫn của bạn, gia đình là người ủng hộ bạn trung thực nhất, khi bạn gặp khó khăn, cả nhà sẽ chăm sóc bạn. Cho nên từ thuở nhỏ, gia học là tư thực, tư thực là trường học của con em trong gia đình. Chỉ cần chịu học hành thì nhất định sẽ có người thành tựu cho bạn, gia đình giúp đỡ bạn. Lúc về già, gia đình là nơi dưỡng lão, cáo lão về quê, hưởng niềm vui bên con cháu, bạn thấy con cháu của mình, cháu chắt của mình, mấy chục đứa mỗi ngày quây quần bên bạn, vui biết bao! Hiện nay gia đình không còn nữa, không có gia đình thì thật sự đáng thương, thật đáng thương, nhất là tuổi già, cô đơn. Đối với sự nghiệp dưỡng lão trong xã hội hiện nay, tôi đã thấy rất nhiều, mỗi nơi tôi đến, điều tôi rất quan tâm là xem sự nghiệp phúc lợi dành cho người già, coi tình hình phạm tội của thanh thiếu niên ở nơi ấy. Đây là vấn đề lo lắng, đau đầu nhất của chính phủ mỗi quốc gia trên thế giới, nhưng thời xưa ở Trung Quốc, vấn đề này căn bản không hề tồn tại. Bạn tra trong 25 bộ sử của Trung Quốc, có triều đại nào nói tới vấn đề dưỡng già, nuôi trẻ không? Không nói tới, đã có gia đình lo liệu, đều làm tốt, đều dạy trẻ tốt, đều chăm lo người già chu đáo, cho nên ai nấy đều là người tốt, mọi chuyện đều là chuyện tốt.

Trong các ngành nghề ở Trung Quốc xưa, người thông thường thích nghề nghiệp gì nhất? Nói cho quý vị biết, đó là làm quan, vì sao vậy? Đãi ngộ rất tốt, lại có địa vị xã hội, lại không có chuyện gì làm, không có vụ án để giải quyết, không có người phạm tội, không có chuyện phạm tội. Chúng ta xem những tác phẩm văn học, văn chương, thi từ, ca phú trong phần Tập của Tứ khố toàn thư là do ai làm? Đều do những người làm quan làm, họ không có chuyện gì làm, mỗi ngày ở nhà đọc sách, học hành rồi làm quan, du sơn ngoạn thủy. Chúng ta xem trong những tác phẩm văn học, thấy rất nhiều quan lại đến thăm các đạo trưởng, thăm các hòa thượng, họ có thời gian, không giống như bây giờ! Hiện nay trong ba trăm sáu mươi nghề, làm quan vất vả nhất. Thời xưa ngay cả hoàng đế cũng thông dong, thông tay trị nước, không có việc làm mà thiên hạ thái bình, do đâu mà được như vậy? Do làm tốt công tác giáo dục, vun bồi tốt nền tảng gia đình, cho nên gia tề, quốc trị, thiên hạ bình. Chỉ cần gia đình nề nếp, gia đình tốt rồi thì xã hội sẽ không có vấn đề gì, nếu không như vậy sẽ sinh ra phạm tội, hoàn toàn nhờ vào giáo dục. Bạn xem tổ tiên có trí tuệ biết bao, mấy ngàn năm chỉ xếp giáo dục ở vị trí thứ nhất, tất cả những cơ quan hành chính thay đều phục vụ cho giáo dục. Giáo dục là then chốt, quốc thái dân an, có thể thu được hiệu quả tốt đẹp ngàn ấy. Giáo dục Phật giáo xem trọng việc nâng cao, nâng cao linh tánh của chính mình.

Thế nên điều đầu tiên, bất luận là tại gia học Phật hay xuất gia học Phật, đều phải ghi nhớ “không cầu an lạc cho bản thân”. Cầu an lạc cho bản thân, cho dù đạt được an lạc, nhưng tác dụng phụ rất phiền phức, tác dụng phụ sẽ mang đến bệnh tật, tai nạn cho bạn. Con người sống ở thế gian là vì chúng sanh, Thích-ca Mâu-ni Phật đã làm gương cho chúng ta, dạy học cho hết chúng sanh. Lợi ích lớn nhất, công đức thù thắng nhất chính là dạy học: “học làm thầy người, hành vi làm mô phạm cho đời”. Cho nên “tâm thanh tịnh không nhiễm”, hề làm được điều đầu tiên là không nhiễm thì mới có thể đạt được tâm thanh tịnh. Chỉ cần có ô nhiễm, dù là ô nhiễm về tinh thần hay ô nhiễm về vật chất, thấy đều phải lìa xa, nhất định không được tiêm nhiễm. Ngày nay ô nhiễm phổ biến nhất, ô nhiễm nghiêm trọng nhất là gì? Truyền hình, mạng Internet, đã hại chết người! Ở Trung Quốc, tôi không rõ lắm, nhưng ở ngoại quốc, đặc biệt là tôi ở Mỹ mười mấy năm, học sinh lớp một tiểu học đã dùng máy vi tính. Ngoài làm bài tập ra, trẻ còn tiếp nhận tin tức từ Internet. Do vậy, bạn xem từ nhỏ chúng đã bị ô nhiễm, ô nhiễm biến thành một thói quen, cả đời không bỏ được, không quay đầu được, đáng sợ biết bao!

Thầy tôi là tiên sinh Phương Đông Mỹ, năm xưa có lần tôi đến nhà thầy, lúc đó gặp được ba quan chức của Bộ giáo dục, địa vị cũng rất cao, đến phỏng vấn thầy, bàn về việc phục hưng văn hóa truyền thống. Hỏi thầy dùng phương pháp gì để phục hưng văn hóa truyền thống Trung Quốc? Thầy nghe xong, thái độ hết sức nghiêm túc, im lặng cả năm phút. Mọi người chúng tôi đều hết sức tập trung, chăm chú lắng nghe lời giáo huấn của thầy. Năm phút sau thầy nói, phương pháp thì có: thứ nhất, khi ấy ở Đài Loan có ba đài truyền hình, là Đài Thi, Trung Thi và Hoa Thi, ba đài truyền hình, hãy đóng cửa đài truyền hình; thứ hai là phải đóng cửa tất cả các đài phát thanh, báo chí, tạp chí đều phải ngừng xuất bản. Ba quan chức nghe xong nói: “Thầy ơi, chuyện ấy không làm được đâu!” “Những thứ này mỗi ngày phá hỏng văn hóa truyền thống Trung Quốc, nếu bạn không xóa bỏ chúng, làm sao phục hưng được!” Thầy nói rất có lý. Cho nên ta đã học Phật, tuy họ không đóng cửa, họ có quyền phát sóng, nhưng ta cũng có quyền không tiếp nhận. Gần 50 năm rồi tôi không xem tivi, không đọc báo, không xem tạp chí, không nghe phát thanh. Mỗi ngày tôi đọc kinh, đọc sách thánh hiền. Vì thế người khác hỏi tôi, với tôi là mỗi ngày thiên hạ đều thái bình, không có chuyện gì cả. Các bạn có chuyện, chứ tôi không có chuyện. Cho nên chỉ cần chúng ta chịu xa lìa thì sẽ đạt được tâm thanh tịnh. Mỗi ngày chúng ta sống vui vẻ, thanh tịnh biết bao! Tâm thanh tịnh sanh trí tuệ, trí tuệ có thể giải quyết vấn đề, không để lại di chứng về sau. Tri thức không được, tri thức giải quyết vấn đề, nhưng sau đó để lại di chứng, hơn nữa tri thức giải quyết vấn đề giới hạn, không viên mãn, chúng ta phải biết điều này.

Vài năm trước, tôi từng diễn giảng ở Anh, trao đổi với các sinh viên và giáo sư thuộc khoa Hán học của đại học Cambridge và đại học Luân Đôn. Nhìn thấy những sinh viên nước ngoài của khoa Hán học ấy, tôi rất bội phục, họ còn trẻ mà nói tiếng phổ thông rất giỏi, nói giọng Bắc Kinh rất chuẩn, có thể đọc văn ngôn văn, có thể xem cổ thư của Trung Quốc, không thể không bội phục. Những thanh niên hai mươi mấy tuổi, học tốt như thế, nghiên cứu Hán học, nghiên cứu Nho Thích Đạo, dùng kinh điển của Nho Thích Đạo để viết luận văn tiến sĩ. Tôi từng hỏi họ: Ông Toynbee từng nói: “Để giải quyết vấn đề xã hội của thế kỷ 21 thì cần tới học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa”. Tôi nói hiện nay các bạn đều đang học tập học thuyết Khổng Mạnh và Phật pháp Đại thừa, những thứ ấy có thể thật sự giải quyết vấn đề hay không? Tôi hỏi họ, họ nhìn tôi cười, không trả lời. Sau đó tôi hỏi tiếp: “Ông Toynbee đã nói sai sao? Các bạn cho rằng ông ấy nói sai phải không?” Họ cũng không nói gì. Sau cùng tôi nói với họ: ông Toynbee nói không sai, nhưng nhiều

người đã hiểu sai ý. Nhắc tới học thuyết Khổng Mạnh, chắc chắn bạn liền nghĩ tới Tứ Thư, Ngũ Kinh, mười ba kinh, chính là những thứ họ đang học tập, trong số đó có sinh viên dùng sách Mạnh Tử để viết luận văn, còn có một sinh viên dùng kinh Vô Lượng Thọ để viết luận văn, chính là bản này của chúng ta. Tôi hỏi anh ấy: “Kinh Vô Lượng Thọ có chín phiên bản khác nhau, anh dùng bản nào?” Anh ấy dùng bản hội tập của ngài Hạ Liên Cư, thật khó được!

Tôi nói rất nhiều người đã hiểu sai ý, vì sao vậy? Tứ Thư, Ngũ Kinh, mười ba kinh là hoa quả của nhà Nho, đương nhiên bạn nhìn thấy ngay. Vừa nhắc tới Phật pháp Đại thừa thì nhất định các bạn liền nghĩ đến những đại kinh đại luận như Hoa Nghiêm, Pháp Hoa, Bát-nhã, có thể giải quyết vấn đề hay không? Chẳng thể giải quyết. Bạn không nói, thì tôi nói ra cho bạn. Đây là hoa quả, song bạn phải nghĩ hoa quả do đâu mà có? Từ cây sanh ra; cây do đâu mà có? Cây do rễ sanh ra. Ông Toynbee nói không sai, nhưng bạn phải tìm ra được rễ. Rễ là gì? Rễ của nhà Nho là Đệ Tử Quy, rễ của nhà Đạo là Cảm Ứng Thiên, rễ của Phật pháp là Thập Thiện Nghiệp, các bạn đều lơ là ba thứ này, bạn cho rằng chúng quá cạn, quá thấp, nhưng đó là rễ. Nếu bạn vứt bỏ rễ thì lấy đâu ra cành lá hoa quả? Cho nên các bạn đã không nghiên cứu thấu triệt. Tôi nói điều mà các bạn hiện nay đang làm là gì? Ở đây, thứ mà nhà trường dạy bạn, thứ mà các bạn học là Nho học, Phật học, Đạo học. Tôi nói tôi không giống các bạn, tương lai các bạn có thể lấy được học vị tiến sĩ, có thể trở thành chuyên gia Hán học của châu Âu, có thể là một giáo sư nổi tiếng, song bạn không thể nào vui vẻ tự tại như tôi được, do nguyên nhân gì? Tôi trái ngược với những thứ mà các bạn học. Hiện nay người ngoại quốc viết chữ đều từ trái sang phải, bạn xem những gì bạn học được là Phật học, còn tôi thì ngược lại, tôi học Phật. Các bạn là Đạo học, Nho học, Phật học, còn tôi là học Nho, học Đạo, học Phật, không như nhau. Học Nho thì phải học giống như Khổng Mạnh, các ngài là hình mẫu của chúng ta, là tiêu chuẩn của chúng ta, phải mong bằng các ngài, học Phật thì phải giống Thích-ca Mâu-ni Phật, học Đạo thì phải giống như Lão Trang, như vậy thì mới được xem là có thành tựu, mới là trí tuệ, có thể thật sự giải quyết vấn đề. Cho nên Phật học, Đạo học, Nho học là trí thức; học Phật, học Nho, học Đạo là trí tuệ, lời ông Toynbee nói không sai, nhưng rất nhiều người đã giải thích sai.

Buổi giảng ấy chỉ có một giờ, tuy thời gian không dài, nhưng khai sáng cho họ rất nhiều. Cho nên, ba nền tảng này quan trọng, nền tảng này trước đây là do người mẹ vun bồi, rễ sâu gốc chắc. Nhà Nho là giáo dục luân lý đạo đức, nhà Đạo là

giáo dục nhân quả, Phật pháp là giáo dục trí tuệ, nếu bạn không có nền tảng này thì dụng công thế nào, học tập ra sao cũng đều vô dụng, bạn đều học không giống. Nói cách khác, vấn đề trong cuộc sống, vấn đề trong công việc, bạn đều không thể giải quyết. Nếu bạn thật sự học Nho, học Đạo, học Phật thì vấn đề gì cũng đều có thể giải quyết. Bạn mới thật sự giống như Phu tử nói: “Học mà thường làm được, chẳng phải vui lắm sao!” Pháp hỷ sung mãn, nhà Phật gọi là “thường sanh tâm hoan hỷ”. Một người mỗi ngày đều vui vẻ, làm sao không khỏe mạnh cho được! Mỗi ngày đều lo âu thì sẽ sanh bệnh, đó không phải là tướng khỏe mạnh. Tướng khỏe mạnh là mỗi ngày đều vui vẻ, Nho Thích Đạo đều là như vậy. Vì thế, chúng ta phải nhận thức rõ, phải nghiêm túc học tập.

Tiếp theo, điều thứ hai là: “*Tâm thanh tịnh an ổn để trừ khổ cho hết thầy chúng sanh*”. Đây là cứu khổ, cứu khổ cứu nạn, dùng phương pháp gì? Mục đích là gì? Khiến hết thầy chúng sanh được bình an. Bạn thấy trong xã hội hiện nay lòng người bất an, không định được, không tĩnh được, mỗi cá nhân đều có phiền não nghiêm trọng như nhau, làm thế nào đây? Chúng ta biết ô nhiễm quá nghiêm trọng, do thứ gì gây nên? Nói thật ra, do truyền hình gây ra, do Internet gây ra. Internet và truyền hình là đại ma vương, rất đáng sợ. Trước đây thầy Phương nói với tôi, những thứ này có thể hủy diệt một đất nước, hủy diệt một dân tộc, bạn phải thận trọng đối với nó. Thầy nói tương lai nước Mỹ bị diệt vong thì nguyên nhân đầu tiên là truyền hình. Khi ấy thầy đã cảnh cáo chính phủ Đài Loan phải cẩn thận, lúc đó Đài Loan vừa mới khởi đầu, nếu đi theo lối sống của Mỹ thì tương lai sẽ bị hủy diệt. Truyền hình hủy diệt thế hệ kế tiếp, hủy diệt thanh thiếu niên, truyền hình dạy những gì? Bạo lực, tình dục, giết trộm dâm dối, từ nhỏ đã học rồi, quá kinh khủng! Hoàn toàn trái nghịch với tánh đức. Thế nhưng người trong xã hội, những người chịu trách nhiệm trong chính phủ đều không ý thức rằng vấn đề này nghiêm trọng.

Khi tôi đến thăm Malaysia, thủ tướng tiền nhiệm là ông Mahathir cũng bàn vấn đề này với tôi, ông nói vấn đề này hết sức nghiêm trọng. Nhất là sau khi kỹ thuật số ra đời, bạn xem một con chip nhỏ như vậy, con chip lớn bằng móng tay mà bên trong chứa thông tin nhiều ngàn ấy, nhưng hiện nay những thông tin ấy đều không tốt, đều là bất thiện, đều dạy hư con người, vấn đề này nghiêm trọng biết bao. Ông còn tìm người nhắn với tôi, mong lần phỏng vấn sau sẽ dành nhiều thời gian thảo luận vấn đề này với ông, đây cũng là người có tâm. Con người hiện nay một mục mê muội truy cầu danh lợi, tranh danh trục lợi, họ đạt được những gì? Cho dù đạt được

thì cũng khổ không nói nổi, lo được lo mất, khi chưa đạt được thì mong đạt được, đạt được rồi lại sợ mất đi, tâm làm sao an cho được? Không thể nào an, tâm không thanh tịnh sẽ không an, người như vậy suốt đời khổ biết bao! Vì thế, Phật, thánh nhân dạy chúng ta phương pháp, chúng ta muốn cứu xã hội, cứu thế giới, cứu địa cầu này thì dùng phương pháp gì? Giảng kinh dạy học, vẫn là câu nói cũ này, càng nghĩ càng thấy có đạo lý. Bạn giảng kinh dạy học nhằm đánh thức giác tánh của con người, đánh thức vốn thiện, chỉ cần họ giác ngộ, quay đầu thì tâm sẽ định, bèn khai trí tuệ. Đối với những cái giả, danh văn lợi dưỡng là giả, dù tiền nhiều đến đâu, bạn chẳng phải vẫn là ngày ăn ba bữa, đêm ngủ hai mét vuông! Nếu hiểu rõ chân tướng sự thật thì bạn truy cầu những thứ ấy để làm gì? Khổ không nói nổi. Áo cơm đầy đủ là được rồi, mỗi ngày có thể ăn no, quần áo mặc ấm, có một căn nhà nhỏ để che mưa chắn gió, bạn nói xem vui sướng biết bao! Nhà to thì mỗi ngày phải tốn biết bao nhiêu thời gian để quét dọn.

Tôi ở Mỹ rất nhiều năm, một số đồng học bên ấy cuộc sống khá khá, mua nhà to. Thứ bảy, chủ nhật không đi làm, họ ở nhà làm gì? Dùng thời gian cả ngày để dọn dẹp nhà cửa. Nếu bạn không dọn dẹp, cảnh sát sẽ thay bạn dọn dẹp, phạt tiền bạn. Đó là con người làm đầy tớ cho cái nhà, bạn hầu hạ nó. Bạn mua nhà nhỏ thì tốt hơn nhiều, mất một hai tiếng đồng hồ đã dọn dẹp sạch sẽ ngăn nắp, mới có nhiều thời gian rảnh rỗi để hưởng thụ. Người Trung Quốc biết sống, người đọc sách thật sự, bậc cao nhân, dựng một lều tranh nhỏ ở nông thôn, thoải mái biết bao. Tôi nhớ thuở bé sống ở nông thôn, ở trong nhà tranh vách đất, tôi nhớ mãi. Căn nhà ấy bạn thấy không đẹp, là nhà tranh, đông ấm hè mát, rất thoải mái, tường rất dày, tường gần như dày đến 30, 60cm, tường đất, lợp bằng cỏ tranh rất dày, quả thực đông ấm hè mát, mùa đông không khí lạnh không lọt vào được, sống rất thoải mái. Nhà đúc bằng xi-măng cốt thép nhìn thì đẹp, nhưng thật sự không có lợi cho con người bằng lều tranh, người sống ở nơi ấy quả thật tâm thanh tịnh, trường thọ, người hiện nay gọi là từ trường không như nhau. Hiện nay một tòa nhà lớn biết bao nhiêu người ở! Từ trường rất hỗn loạn, rất phức tạp. Ở nông thôn, xung quanh lều tranh không có ai, rất xa mới có người ở, làm sao giống nhau cho được? Giúp người khác chính là dùng thân hành ngôn giáo, chúng ta đích thân nỗ lực làm, thật sự thực hiện giáo huấn của cổ thánh tiên hiền vào trong cuộc sống, trong công việc, trong đối nhân xử thế tiếp vật, đây là học vấn thật sự, đem những đạo lý trong kinh điển biến thành tư tưởng và kiến giải của chính mình, đây là đã nâng cao cảnh giới.

Vấn đề hiện nay, do giao thông thuận tiện, thông tin phát triển, địa cầu đúng là thôn địa cầu, đi vòng quanh trái đất mất hai ngày. Tôi đi mất ba ngày. Tôi đi một lần, ngày đầu tiên, từ Bắc Kinh bay tới Paris, ở Paris ngồi xe lửa sang Anh; ngày thứ hai, từ Anh bay tới New York; ngày thứ ba, từ New York bay về Bắc Kinh. Thôn địa cầu mà! Con người trước kia không cách nào tưởng tượng chuyện này. Truyền thông phát triển, bất luận nơi nào xảy ra chuyện gì, qua truyền hình, phát thanh thì lập tức biết ngay. Không gian sống của chúng ta khác với trước kia, đương nhiên nhu cầu về tri thức sẽ khác nhau. Cho nên không thể không quan tâm đến thế giới, thế giới này có quan hệ mật thiết với chúng ta. Thế nhưng thông tin rác quá nhiều, nếu bạn đều xem, đều tiếp xúc những thứ ấy thì sẽ lãng phí bao nhiêu tinh thần! Thế nên tôi đều buông xuống hết. Nhưng tôi cũng có đường truyền, một số đồng học có lòng tốt, đối với những sự kiện lớn, họ sẽ tải từ Internet về đưa cho tôi xem, tôi chừng đôi ba ngày xem hai ba trang, những sự kiện quan trọng ở trên mạng tôi đều biết, đó là thông tin cần thiết. Còn thứ không cần thiết xem thì toàn bộ đều không tiếp xúc, tận lực giữ gìn tâm thanh tịnh, giữ cho tâm an định, chúng ta mới có năng lực giúp đỡ hết thảy chúng sanh khổ nạn. Giảng kinh dạy học chính là cùng nhau chia sẻ trí tuệ của Nho Thích Đạo.

Thứ ba là “tâm thanh tịnh an lạc”, chữ lạc nếu đọc là “nhạo” nghĩa là ưa thích, nếu đọc là “lạc” nghĩa là vui sướng. Bạn xem, hết thảy đều là nói tâm thanh tịnh, thứ nhất là không nhiễm, thứ hai là an ổn, thứ ba là an lạc. “*Vì muốn làm cho hết thảy chúng sanh đắc đại Bồ-đề*”. Đối với lạc thì phải ban cho họ chân lạc, nếu sau khi vui mà có tác dụng phụ thì không phải là lạc, không phải là chân lạc. Cho nên Phật pháp từ bi cứu thế, cụm từ “từ bi cứu thế” nói đến mức chân thật rất ráo thì chính là Phật pháp Đại thừa. Có phải là ban cho bạn tiền tài hay không? Không phải; có phải là ban cho bạn địa vị hay không? Không phải; có phải là ban cho bạn vinh quang hay không? Cũng không phải, mà là giúp bạn phá mê khai ngộ. Vì sao vậy? Khổ do mê mà có, bạn không hiểu rõ chân tướng sự thật, cũng có nghĩa là bạn đã nghĩ sai, thấy sai, làm sai, cho nên chuốc lấy quả báo bất thiện, đó là khổ. Nếu bạn tỉnh ngộ, giác ngộ, tư tưởng và kiến giải của bạn chính xác, lời nói và việc làm chính xác thì sẽ cảm được quả thiện, thật sự vui sướng. Lìa khổ được vui là quả báo, phá mê khai ngộ là nhân. Phật Bồ-tát giúp hết thảy chúng sanh phá mê khai ngộ, họ tự nhiên sẽ đạt đến lìa khổ được vui, nhờ vào dạy học. Điều quan trọng nhất trong dạy học là chính mình phải làm tấm gương tốt, nếu lời nói không đi đôi với việc làm thì người khác sẽ không tin tưởng bạn, bạn là giả, chẳng phải thật. Chẳng hạn như đối với ba nền tảng

giáo dục, những năm qua tôi hết sức nhấn mạnh điều này, khuyên mọi người chúng ta phải học bổ sung những môn ấy. Những môn ấy từ nhỏ chúng ta chưa học, cha mẹ cũng chưa học, ông bà cũng chưa học, hiện nay chúng ta học bù những môn ấy, đương nhiên tương đối khó khăn, nhưng biết những môn ấy quan trọng, nghiêm túc học tập, học bổ sung những môn ấy cũng chẳng khó, nếu thật sự chịu làm thì hai năm nhất định sẽ bổ túc xong. Hai năm này là giáo dục cắm rễ, vẫn còn kịp.

Nếu muốn giúp đỡ người khác, giáo hóa chúng sanh, hãy học Không tử, học Phật Thích-ca, còn phải học thêm một môn nữa là văn ngôn văn. Văn ngôn văn là trí tuệ chân thật của tổ tiên chúng ta, không gì sánh bằng. Tổ tiên biết ngôn ngữ sẽ biến đổi theo thời đại, nếu văn nói và văn viết giống nhau thì người mấy trăm năm sau sẽ xem không hiểu văn chương hiện nay. Cho nên họ đã phát minh một phương pháp, tách rời văn viết và văn nói, bất luận ngôn ngữ biến đổi ra sao, văn viết không thay đổi. Phương pháp này hay, toàn thế giới tìm không ra nước thứ hai, 2.500 năm trước Không tử viết sách, hiện nay chúng ta có thể đọc hiểu, giống như đối diện trò chuyện vậy, đây là một điều tuyệt vời! Do vậy, chúng ta phải học bổ sung môn văn ngôn văn. Học văn ngôn văn bằng cách nào? Không khó chút nào. Văn ngôn văn dựa vào học thuộc. Cho nên trước đây thầy Lý dạy chúng tôi: “Các anh có thể học thuộc 50 bài cổ văn”, khi ấy tài liệu dạy học được chọn từ bộ *Cổ văn quán chi*, có thể thuộc 50 bài thì sẽ có năng lực đọc hiểu, bạn nắm được chìa khóa của văn ngôn văn rồi. *Đại tạng kinh* được viết bằng văn ngôn văn, *Tứ khố toàn thư* được viết bằng văn ngôn văn, bạn nắm được chiếc chìa khóa này thì kho báu mà cổ nhân để lại, bạn đều có thể thọ dụng. Nếu có thể thuộc 100 bài, bạn sẽ có năng lực viết văn ngôn văn. Nếu chúng ta mỗi tuần học một bài, thuộc một bài học một bài, thì 100 bài cũng chẳng qua là hai năm, hai năm là đã nắm được chìa khóa rồi, kho báu mà tổ tiên để lại, bạn sẽ có phần. Nếu bạn không chịu làm, cho dù hiện nay có những thứ ấy, kỹ thuật in ấn tiến bộ, in *Tứ khố toàn thư* không khó. Vào năm ngoái, hình như là năm trước, tôi đặt nhà in Thương Vụ in 100 bộ *Tứ khố toàn thư*, khoảng tháng năm, tháng sáu năm nay sẽ in xong, giao toàn bộ cho tôi. Tôi đặt in 100 bộ, muốn tặng cho những trường có nhu cầu trong nước. Tốn thời gian hai năm, bạn nắm được chìa khóa rồi thì có thể đọc hiểu. Kinh là học vấn, sử là kinh nghiệm, có học vấn, có kinh nghiệm lịch sử, bạn sẽ có năng lực trị quốc, bình thiên hạ, bạn có thể giải quyết vấn đề, thật sự đem lại thân tâm khỏe mạnh, gia đình hạnh phúc, sự nghiệp thuận lợi, xã hội hài hòa, thiên hạ thái bình cho chúng sanh, thật sự làm được, chẳng phải là mơ tưởng viển vông, thật sự làm được. Cho nên ông Toynbee có thể nói ra câu ấy, tôi rất bội phục ông.

Đây là một người ngoại quốc, nghiên cứu văn hóa lịch sử thế giới, là một nhà lịch sử triết học, nói rất hay. Cho nên, người thế gian thật sự giác ngộ, đại từ đại bi, đại nguyện đại lực, hầu như đều theo đuổi sự nghiệp giáo dục, lựa chọn nghề nghiệp này hết sức có lý. Họ không làm nghề nào khác, mà làm nghề này, làm nghề nghiệp này đúng là cứu đời, cứu dân.

Trong Phật pháp, tâm thanh tịnh an lạc, vì muốn làm cho hết thảy chúng sanh đắc đại Bồ-đề. Đại Bồ-đề là trí tuệ viên mãn trong tự tánh, gọi là đại Bồ-đề, giúp hết thảy chúng sanh trở về tự tánh. Trí tuệ bát-nhã viên mãn trong tự tánh hiện tiền, đây gọi là đắc đại Bồ-đề. Chuyện này rất khó, tuy trong tự tánh vốn có, nhưng bạn cần phải buông xuống khởi tâm động niệm, phân biệt, chấp trước, nói thì rất dễ, nhưng làm được thật khó. Có thể không chấp trước hết thảy các pháp thế gian và xuất thế gian là tiểu trí tuệ, nhưng trí tuệ ấy là thật, không phải giả, là tiểu trí tuệ; lại buông xuống phân biệt thì là Bồ-tát, gọi là đại trí tuệ; cuối cùng có thể không khởi tâm, không động niệm, đó là trí tuệ viên mãn, là trí tuệ của Phật, đúng là chúng ta không dễ gì làm được. Khởi tâm động niệm, câu này chúng ta không dễ gì hiểu được, đến khi bản thân chúng tôi học kinh Hoa Nghiêm, học Vọng Tận Hoàn Nguyên Quán của quốc sư Hiền Thủ mới hiểu đôi chút về khái niệm này. Thật sự khó, ngay cả vào cửa đã quá khó rồi, bạn xem vào cửa, phải buông xuống chấp ta, phải buông xuống biên kiến, kiến thủ kiến, giới thủ kiến, rất khó khăn. Do vậy, trong Đại thừa có pháp môn đặc biệt là “nhiếp thủ chúng sanh sanh về cõi Phật ấy”. “Cõi Phật ấy” là thế giới Tây Phương của A-di-đà Phật. Trong số chư Phật Như Lai, A-di-đà Phật giống như một vị phát đại tâm thành lập một trường học, thế giới Tây Phương Cực Lạc là đại học Phật giáo, là đại học đa nguyên văn hóa. Tôi không học Phật, tôi học Kitô giáo có thể vãng sanh hay không? Tôi học Hồi giáo có thể vãng sanh hay không? Thưa quý vị, thầy đều có thể vãng sanh, việc này tuyệt diệu. Vãng sanh chỉ là lúc lâm chung, đối với thế giới Tây Phương Cực Lạc tin tưởng, phát nguyện, tôi tin tưởng, tôi phát nguyện cầu sanh thế giới Cực Lạc, tôi tu Kitô giáo, tu theo Hồi giáo, đem công đức tu hành hồi hướng thế giới Tây Phương Cực Lạc, thầy đều có thể vãng sanh, cánh cửa này lớn biết bao! Bất luận bạn học pháp môn nào [cũng đều có thể vãng sanh], vì sao vậy? Bạn đều tu thiện, đều tích đức, đem công đức ấy hồi hướng thế giới Tây Phương Cực Lạc thì đều có thể nâng cao phẩm vị của bạn. Nhà Phật không có quan niệm môn phái, nếu có thành kiến bè phái thì chẳng phải là đối lập rồi sao? Vừa mở đầu đã bảo bạn buông xuống đối lập, nhận thức toàn bộ vũ trụ với chính mình là một thể, ta và A-di-đà Phật là một thể. Trong kinh Phật không nói tín ngưỡng tôn giáo

khác thì bị loại trừ, không có, không có câu nói ấy, tín ngưỡng nào cũng được. Bạn xem kinh giáo Đại thừa sẽ phát hiện trong ấy có rất nhiều vị Bà-la-môn, đó là đạo Bà-la-môn, còn có rất nhiều ngoại đạo, họ đều là tín đồ của các tôn giáo khác, nhưng đều là học trò của Phật. Cho nên Phật giáo là giáo dục, không phải tôn giáo, Phật giáo không đối lập với tôn giáo. Tôn giáo nào đến học cũng đều hoan nghênh, đều thành tựu như nhau, đều vãng sanh như nhau, tới thế giới Cực Lạc thành Phật, đạt được học vị cao nhất trong giáo dục Phật giáo. Sau khi đạt được, họ vẫn là Bà-la-môn giáo, họ vẫn là Kitô giáo, họ không thay đổi tôn giáo, mà trở thành thánh nhân trong tôn giáo của họ, đây là nghĩa chân thật trong giáo pháp Đại thừa.

Những năm qua, đã mười năm rồi, bắt đầu từ năm 1999, mười năm tròn, chúng tôi đã tiếp xúc với nhiều tôn giáo, chúng tôi đề xướng tôn giáo trên thế giới là một nhà. Tôi học tập kinh điển của tôn giáo khác, tôi cũng từng giảng kinh Thánh, giảng kinh Cô-ran, họ cũng rất hoan nghênh. Tôi giảng kinh Mân Côi đọc trong khóa lễ sáng tối của đạo Thiên Chúa, đĩa giảng kinh Mân Côi được lưu thông trong tôn giáo của họ. Trong tâm của chúng tôi, giáo chủ của tất cả tôn giáo trên toàn thế giới, nói theo Phật pháp, đều là hóa thân của Phật. Trong phẩm Phổ Môn nói: “Nên dùng thân gì để độ liền hiện thân ấy”, nên dùng thân Kitô giáo để độ, liền hiện thân Kitô giáo; nên hiện thân Hồi giáo để độ, liền hiện thân Hồi giáo. Nhiều năm qua cách nghĩ này của tôi được rất nhiều tôn giáo tán đồng, trước kia tôi cứ tưởng phải mất một thời gian dài để biện luận, kết quả là không cần, nhiều năm qua tôi chưa gặp phải lần nào, họ đều có thể tán đồng. Cho nên tôn giáo có thể đoàn kết.

Tôn giáo nhất định phải dạy học, phải giáo dục. Nếu tôn giáo không có giáo dục, chỉ có hình thức thì sẽ biến thành mê tín, nhất định phải có giáo dục. Thật vậy, những giáo chủ sáng lập tôn giáo đều là nhà giáo dục xã hội, vả lại còn là đa nguyên. Thời gian dạy học của Phật Thích-ca dài nhất, 49 năm; chúa Jesus bị người hại chết, ngài dạy học 3 năm; ngài Mohamed dạy học 27 năm. Chúng ta quan sát tỉ mỉ, lúc các ngài tại thế đều là giảng kinh dạy học. Hơn nữa về nội dung, các ngài xây vững giáo dục nền tảng, giáo dục phổ cập, thầy đều là luân lý, đạo đức, nhân quả. Vì sao vậy? Ba loại giáo dục này có thể mang lại lợi ích thiết thực cho đại chúng trong xã hội, chúng ta thường nói là thân tâm khỏe mạnh, gia đình hạnh phúc, sự nghiệp thuận lợi, xã hội hài hòa, thiên hạ thái bình, ba loại giáo dục này có thể làm được. Một số ít người thượng thượng căn lại nâng cao hơn nữa, trong kinh điển có giáo dục triết học, giáo dục khoa học, nói rõ chân tướng của vũ trụ nhân sinh, nói hết sức hay, Phật pháp

có thể giảng viên mãi điều này. A-di-đà Phật đã kiến lập trường học này, giúp bạn lấy được học vị cao nhất là thành Phật-đà, người Trung Quốc gọi là thánh nhân. Nếu chúng ta dùng cách xưng hô quen thuộc của người Trung Quốc, chúng ta gọi Khổng tử là Chí Thánh Tiên sư, vậy chúng ta có thể gọi Thích-ca Mâu-ni Phật theo cách như vậy, tức là Chí Thánh Bôn sư, Phật môn gọi Thích-ca Mâu-ni Phật là Bôn sư, nghĩa là vị thầy căn bản, vị thầy lập giáo. Chí Thánh là Phật, Chí Thánh Bôn sư, như vậy mọi người sẽ không sanh hiểu lầm.

Bồ-tát là hiền nhân, là đại hiền, đại hiền Văn-thù-sư-lợi, đại hiền Quán Thế Âm, đại hiền Địa Tạng Vương. Rất nhiều người đều cho Phật, Bồ-tát, A-la-hán là thần, đều là quý thần, sự hiểu lầm này rất lớn! Chúng ta là đệ tử Phật đã không giảng rõ ràng sáng tỏ, nên khiến đại chúng trong xã hội sanh ra hiểu lầm lớn như vậy, điều này rất đáng tiếc. Vì thế ngài kiến lập thế giới ấy, thế giới ấy do nguyện lực tạo thành, đại nguyện tuyệt vời. Điều này có căn cứ lý luận trong kinh giáo Đại thừa, đức Phật nói “hết thầy pháp từ tâm tướng sanh”, sự biến hóa trong toàn bộ vũ trụ có quan hệ hết sức mật thiết với tâm tướng của chúng ta. Cho nên, nếu tư tưởng của mỗi cá nhân chúng ta thuần chánh, tâm thái tốt lành thì bạn sẽ khỏe mạnh sống lâu, sẽ không sanh bệnh tật gì. Bệnh tật do đâu mà có? Những gì Phật nói và trong Trung y nói là như nhau, cùng một đạo lý, tức là tâm thái của bạn sanh ra vấn đề. Trong Phật pháp gọi là tam độc tham sân si, đây là căn nguyên của hết thảy mọi bệnh tật, trong tâm bạn có ba thứ ấy, cho nên bản thân bạn có cái nhân bệnh tật. Tôi thường nói thêm hai thứ nữa, đó là ngạo mạn và hoài nghi, hoài nghi thánh hiền, hoài nghi chính mình, tôi gọi năm thứ ấy là ngũ độc; đức Phật nói tam độc tham sân si, tôi thêm vào hai thứ nữa, thành ngũ độc tham sân si mạn nghi. Bạn có năm thứ độc này, bên ngoài có vi khuẩn lây nhiễm nên bạn rất dễ mắc bệnh; nếu bên trong không có tham sân si mạn nghi, dầu virus gây bệnh bên ngoài nghiêm trọng đến đâu, vẫn không thể nhiễm bệnh cho bạn, bạn sẽ không bị lây. Cho nên đó gọi là sức miễn dịch, bạn sẽ không bị bệnh, bạn ra vào khu vực xảy ra dịch bệnh nghiêm trọng cũng không sao cả, đạo lý là ở chỗ này.

Đã có năm thứ độc này, nếu bạn còn có năm thứ duyên thì rất dễ nhiễm bệnh. Năm thứ duyên bệnh đó là gì? Oán hận, bạn có oán khí, có hờn giận, có phiền não, *oán, hận, não, nộ, phiền* là duyên, là duyên để bạn nhiễm bệnh, có nhân có duyên thì làm sao bạn không sanh bệnh cho được? Nếu bạn hiểu đạo lý này, buông xuống năm thứ độc, buông xuống năm tâm thái không lành mạnh, bất luận trong hoàn cảnh nào,

ta không oán cũng chẳng hận, đối với thuận cảnh không khởi tham luyến, đối với nghịch cảnh không oán hận, vĩnh viễn giữ gìn thanh tịnh, bình đẳng của chính mình thì bạn sẽ trăm bệnh không sanh. Cho dù bị bệnh, không cần trị liệu, tự mình có thể khỏi bệnh, vì sao vậy? Chúng ta biết mỗi tế bào trên toàn thân thể, phân tích tế bào ra thì đều do nguyên tử, hạt cơ bản hợp thành, những nguyên tử, hạt cơ bản ấy đã mắc bệnh, tại sao? Do bạn có ngũ độc nên mới bị nhiễm bệnh, biến những tế bào ấy thành tế bào nhiễm bệnh. Nếu bạn giác ngộ, hiểu rõ, buông xuống những tập khí phiền não ấy thì những tế bào mang bệnh ấy sẽ lập tức khôi phục lại bình thường. Khôi phục lại bình thường, chẳng phải là khỏe mạnh rồi sao? Do vậy, lý luận trong cách trị bệnh của Trung y rất cao sâu, người ngoại quốc không biết. Bệnh có thể chữa lành, bảy phần nhờ vào tâm thái, thuốc men chỉ hữu dụng ba phần. Khi tâm thái tốt thì ba phần thuốc men ấy không cần dùng đến. Nếu tâm thái của bạn không tốt, thường có ưu tư, thường có phiền não, thường có tham sân si mạn thì bệnh ấy rất khó chữa lành, thầy thuốc giỏi đến đâu cũng đành bó tay hết cách. Thế nên, hiểu đạo lý này, đây chính là đạo dưỡng sinh, bản thân có thể không bị bệnh, dẫu mỗi năm tuổi tác lớn hơn, nhưng sức khỏe không bị tổn hại chút nào, cũng không dễ bị lão hóa, đây là gì? Tâm thái tốt. Đây là lợi ích chân thật trước mắt mà Phật pháp mang lại cho chúng ta.

Người từ trung niên trở lên, mọi người đều chú trọng sức khỏe, sức khỏe nếu dựa vào thuốc bổ thì là giả, những thứ ấy đều rất đáng sợ, vì sao vậy? Chúng có tác dụng phụ, không phải là thứ tốt. Thứ tốt đẹp là tâm thái của bạn, hãy điều chỉnh tâm thái, đoạn ác tu thiện, cho nên ăn chay là đạo dưỡng sinh tốt nhất. Tôi học Phật chưa đầy nửa năm đã chọn ăn chay, tôi không phải là mê tín. Vì trước khi học Phật, lúc tôi còn học ở trường, lúc học trung học ở Nam Kinh, quê tôi ở An Huy, tôi một mình ở Nam Kinh, ở nhà người bạn học họ Trần, anh ấy họ Trần, là Trần Trí, về sau anh học y, tôi ở nhà anh ấy hình như hai học kỳ, ở một năm. Gia đình anh ấy là đa nguyên văn hóa, bà nội niệm Phật, trong nhà có Phật đường nhỏ, niệm Phật, thắp nhang; mẹ anh ấy là tín đồ Kitô, cha là tín đồ Hồi giáo. Cho nên tôi ở đó một năm, đối với Kitô giáo và Hồi giáo đều hiểu đôi chút, thường nghe các vị lớn tuổi giảng giải. Hơn nữa tôi rất thích đạo Hồi, đạo Hồi xem trọng *ngũ công² ngũ điển*, ngũ điển chính là ngũ

---

² Ngũ Công (Arkān-al-Islām) chính là năm tín điều căn bản của tín đồ đạo Hồi, bao gồm:

1. Tín niệm (Shahada), tức chỉ tin vào một Chúa là Allah và chấp nhận Mohamed là tiên tri của Chúa Allah.

luân của nhà Nho. Vì thế đạo Hồi của Trung Quốc và văn hóa truyền thống Trung Quốc đã dung hợp thành một khối, vô cùng ôn hòa. Sau này tôi ở ngoại quốc, có một chi phái Hồi giáo ở đảo Java - Indonesia do Trịnh Hòa truyền sang, cho nên chi phái đó mang hơi hướng của văn hóa Trung Quốc, vô cùng ôn hòa. Trịnh Hòa là tín đồ Hồi giáo, chủ nhân của ông là hoàng đế Vĩnh Lạc, vua là một Phật tử kiên thành, cho nên Trịnh Hòa cũng quy y Phật giáo, ông cũng truyền bá Hồi giáo. Một chi phái Hồi giáo khác ở đảo Sumatra - Indonesia từ Trung Đông truyền qua thì tương đối hung hãn, không như ở Java. Vì thế vùng Nam Dương chịu ảnh hưởng rất lớn từ Trịnh Hòa, mãi cho đến nay đã 600 năm mà vẫn còn thấy những hiệu quả ấy.

Khi ấy tôi biết được việc ăn uống trong đạo Hồi được chú trọng hơn thông thường. Người thông thường chúng ta chỉ biết vệ sinh, sinh là sinh lý, ăn uống nhằm bảo vệ sinh lý, đó là vệ sinh. Đạo Hồi không những biết vệ sinh, mà còn biết vệ tánh, tánh là gì? Tánh tình, tánh tình ôn nhu của chúng ta có liên quan tới việc ăn uống. Do vậy, phạm những động vật hay thực vật có tánh tình không tốt, họ đều không ăn, năm ấy tôi hiểu được đạo lý như thế. Sau này khi vừa tiếp xúc với Phật pháp, Phật pháp chọn ăn chay, chú trọng ba điều, Phật giáo không những biết vệ tánh, mà còn biết vệ tâm, tâm là tâm từ bi. Do vậy, ẩm thực trong nhà Phật là vệ sinh, vệ tánh, vệ tâm, đây là đạo dưỡng sinh rất viên mãn, tôi vừa tiếp xúc liền tiếp nhận. Tôi ăn chay đến nay là 59 năm rồi, sang năm là một giáp, khỏe mạnh, cả đời không bị bệnh. Tôi tham gia hội nghị quốc tế nhiều lần, điều mà người ta hỏi tôi nhiều nhất là: “Thưa pháp sư, thầy dùng phương pháp dưỡng sinh nào vậy?” Tôi nói với họ: “Ăn chay, tâm thanh tịnh, tôi không có đạo dưỡng sinh nào khác!” Chỉ là ăn chay, tâm thanh tịnh. Hết sức tránh những ô nhiễm từ bên ngoài, ô nhiễm vật chất, ô nhiễm tinh thần, cố hết sức tránh, mỗi ngày thân cận cổ thánh tiên hiền, đó là tình hình sinh hoạt mỗi

---

2. Cầu nguyện (Salat): Thực hành năm thời cầu nguyện mỗi ngày: bình minh, hoàng hôn, giữa ngọ, giữa chiều, tối.

3. Trai giới (Sawm): Tức mùa chay Ramadan. Trong mùa chay, tín đồ Hồi giáo nhịn ăn từ lúc mặt trời mọc cho đến khi mặt trời lặn, hoàn toàn kiêng ăn uống, rượu chè, hút thuốc, kiêng quan hệ xác thịt từ lúc mặt trời mọc đến mặt trời lặn trong suốt tháng Ramadan. Chỉ có trẻ con, người già, người bị bệnh tật, có thai hay đang cho con bú mới được miễn trai giới trong tháng Ramadan.

4. Bô thí (Zakat): Trích 2,5% thu nhập của mình để giúp người nghèo khó. Khi cho mượn tiền, không được lấy tiền lời. Vì thế, có những kẻ lách luật bằng cách cho vay nợ, rồi đòi hỏi người mượn phải tặng quà để tỏ lòng “biết ơn”. Cái gọi là “tặng quà” ấy thật ra là tiền lời.

5. Hành hương (Haji): Mỗi tín đồ được khuyến khích hành hương ít nhất một lần trong đời đến thánh địa Mecca trong tháng Dhu al-Hijjah theo lịch Hồi giáo, tức tháng Mười Hai trong lịch Hồi Giáo.

ngày của tôi. Họ thấy thân thể tôi khỏe mạnh đều rất hâm mộ, đây chính là thuyết pháp cho người khác, tuy họ không hiểu Phật giáo, cũng không muốn học Phật, nhìn thấy thân thể tôi khỏe mạnh, bèn muốn học theo tôi, tôi đã dạy họ một chiêu, vô cùng hiệu quả. Điều lớn nhất chính là A-di-đà Phật đã kiến lập một đạo tràng tu hành cho chúng ta, đó là thế giới Cực Lạc. Thế giới ấy vô cùng viên mãn, bộ kinh này chính là giới thiệu về thế giới Tây Phương Cực Lạc, giới thiệu lịch sử và tình hình cõi ấy, tình hình sinh hoạt, giới thiệu thành quả giáo học ở bên ấy. Đương nhiên phương pháp tốt nhất là di dân sang thế giới Tây Phương Cực Lạc, thân cận A-di-đà Phật, nơi ấy là chốn đạt được sự thường lạc rất ráo.

“Bồ-đề là chốn thường lạc rất ráo”, quý vị phải ghi nhớ, Bồ-đề là tiếng Ấn Độ, dịch sang nghĩa tiếng Trung Quốc là giác ngộ, thật sự giác ngộ là chốn thường lạc rất ráo. Ngược lại, mê mà không giác thì đó là chốn thường khổ thật sự, lục đạo luân hồi là do mê hoặc điên đảo tạo thành, là một con ác mộng. Giác ngộ rồi thì bạn liền tỉnh lại. *“Nếu chẳng làm cho hết thấy chúng sanh được rất ráo thường lạc, ắt trái nghịch với môn Bồ-đề”*. Câu này nói rất hay, chúng ta đối với hết thấy chúng sanh, nếu chính mình đạt được rồi, mà không giúp người khác đạt được thì đó chính là trái nghịch với Bồ-đề. Bản thân chúng ta đạt được thì có nghĩa vụ giúp hết thấy chúng sanh đều đạt được; bản thân chúng ta khao khát thế giới Cực Lạc, sanh đến thế giới Tây Phương Cực Lạc, thì phải giúp hết thấy chúng sanh đều đến thế giới Cực Lạc. Hoàn cảnh ở nơi đó khác nơi đây, người ở bên đó là hóa sanh, không phải là thai sanh, nên không có khổ của sanh. Người ở bên đó vô lượng thọ, ngày nay chúng ta hiểu được vô lượng thọ rồi, bạn giữ được tâm thái của mình ở mức bình thường nhất định thì thân thể sẽ không biến đổi, đó gọi là thân Kim Cang bất hoại. Thân Kim Cang bất hoại chẳng hiểm lạ chút nào, bạn hiểu rõ đạo lý này, có căn cứ lý luận, chỉ cần bạn có thể làm được không khởi tâm, không động niệm, không phân biệt, không chấp trước thì tế bào trong thân thể bạn sẽ không biến đổi, vĩnh viễn giữ được bình thường. Nếu bạn có phiền não, vậy không được rồi, nó sẽ biến đổi; nếu có tham sân si thì biến đổi càng lớn. Cho nên không khởi tâm, không động niệm, vĩnh viễn giữ gìn bình thường. Ở thế giới Tây Phương Cực Lạc, A-di-đà Phật gia trì cho bạn, mỗi ngày ở bên ấy chỉ đạo hướng dẫn bạn, bạn sẽ không khởi tâm động niệm, ngài đem tánh tướng, sự lý, nhân quả, muôn hình muôn vẻ trong vũ trụ đều giảng thấu triệt cho bạn, bạn sáng tỏ rồi thì không còn khởi tâm động niệm nữa, thế giới Cực Lạc được hình thành như vậy, đó là nơi dạy học tốt. *“Do vậy, khiến cho nhất tâm chuyên chí, nguyện sanh nước kia, muốn cho mau chứng đắc vô thượng Bồ-đề”*.

Chính là bạn đạt được, bạn chứng được, chính là ý nghĩa như vậy. Hôm nay đã hết thời gian, chúng ta học tập tới đây.